

ขบวนการทางการเมือง*

POLITICAL MOVEMENT

คิด วรณดี

Kid Varundee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: dr.kidvarundee@gmail.com

Received 12 February 2023; Revised 25 February 2023; Accepted 27 February 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาขบวนการทางการเมืองเป็นคำจำกัดความของกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่หวังผลทางการเมืองและเกี่ยวข้องกับการทำงานไม่ว่าจะเป็นในด้านนโยบายสาธารณะหรือขั้นตอนการดำเนินนโยบายต่างๆของรัฐ ขบวนการทางการเมืองจึงเป็นอีกมิติหนึ่งของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของภาคส่วนต่างๆที่มาในรูปแบบของกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกัน โดยนักปรัชญาทางด้านรัฐศาสตร์ที่มีอยู่ทั้งในไทยและต่างประเทศที่พยายามเสนอแนวคิดทฤษฎีต่างๆเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงขบวนการทางการเมือง รวมไปถึงกลุ่มคนและการใช้หลักการและวิธีการในการกดดันรัฐและขบวนการทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการนั้นก็คือผลประโยชน์ที่มากมายมหาศาล ซึ่งจะได้ทำการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: ขบวนการ, การเมือง

Abstract

The study of political movement is the definition of a group of people who come together to take action that is politically motivated and involves

* สรคิด วรณดี. (2566). ขบวนการทางการเมือง. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(1), 62-71.

Kid Varundee. (2023). Political Movement. Journal of Interdisciplinary Social Development. 3(1), 62-71.;

DOI:

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/about/editorialTeam>

work either in public policy or in the course of the implementation of state policies. Political movement is another dimension of political participation of various sectors that come in the form of a group of people who come together. By political science philosophers who exist both in Thailand and abroad who try to propose ideas and theories to improve the political process. Including groups of people and the use of principles and methods to pressure the state and political movements. In order to get what he wanted was a huge benefit. which will be studied further.

Keyword: Movement, Politics

บทนำ

ขบวนการทางการเมือง (Political Process) คือวิธีการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นขบวนการระหว่างปัจจัยนำเข้าก่อให้เกิดผลิตผลออกมาเมื่อมีรัฐเกิดขึ้นย่อมมีขบวนการทางการเมือง คือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือคณะที่ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง มักเป็นทางการเมือง

ความหมายขบวนการทางการเมือง คือ เรื่องของการใช้อำนาจทางการเมืองการใช้อำนาจทางการเมืองเป็นสิ่งที่เก่าแก่สืบเนื่องกันมาช้านานขบวนการทางการเมืองนี้มีหลายวิธีหลายวิธีแตกต่างกันตามยุคตามสมัยโบราณสืบเนื่องกันมาช้านาน ขบวนการทางการเมืองนี้มีหลายวิธีแตกต่างกันตามยุคตามสมัยในสมัยโบราณ การเปลี่ยนมือการปกครองภายในประเทศระหว่างชนชั้นนำในชุมชนก็เป็นวิธีการใช้อำนาจทางการเมืองอย่างหนึ่ง บางชุมชนถือการสืบมรดกอำนาจทางการเมือง เหมือนการสืบมรดกในทรัพย์สิน บางสังคมการใช้อำนาจทางการเมืองต้องได้รับความยินยอมจากบรรดาสมาชิกของสังคม ชุมชนบางแห่งใช้ความรุนแรงและอำนาจบังคับเป็นแนวทางในการครอบครองอำนาจและใช้อำนาจนั้น ทุกวิธีดังกล่าวข้างต้นนั้นล้วนแล้วแต่เป็นขบวนการทางการเมืองทั้งสิ้น

ฉะนั้น ขบวนการทางการเมืองคือ กลุ่มบุคคลที่รวมกันเพื่อดำเนินการทางการเมืองและเรื่องราวที่เกี่ยวกับรัฐและการเกี่ยวข้องระหว่างรัฐ แต่คำว่าขบวนการทางการเมืองเป็นคำที่มี

ความหมายกว้างๆ โดยไม่ได้เจาะจงว่ากลุ่มที่ดำเนินการทางการเมืองนั้นคือกลุ่มใด เพราะกลุ่มที่ดำเนินการทางการเมืองนั้นมีอยู่หลากหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็มีบทบาทที่แตกต่างกันไป

ขอข้ายคำว่า “ขบวนการทางการเมือง”

หลักการและวิธีการที่ขบวนการทางการเมืองใช้ในการดำเนินการทางการเมือง ในแต่ละกลุ่มก็จะมีหลักการและวิธีการที่แตกต่างกันไป แต่โดยรวมแล้วก็เพื่อกดดันรัฐบาล และรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มนั้นๆ อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยในสังคมหรือประเทศด้วย และคงไว้ซึ่งอำนาจของขบวนการทางการเมืองเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือรัฐบาล เพื่อใช้ในการต่อรองกับรัฐเพื่อนำนโยบายของกลุ่มตนไปสู่การดำเนินการให้เกิดเป็นนโยบายสาธารณะ

ส่วนขอข้ายของวิชารัฐศาสตร์

จากความหมายของวิชารัฐศาสตร์ดังกล่าว จะพบว่ารัฐศาสตร์มีขอข้ายการศึกษา และเนื้อหาที่กว้างขวางมาก เป็นการศึกษาสังคมทางการเมืองของมนุษย์ทั้งระบบซึ่งมีความสลับซับซ้อน อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ถึงประเด็นหลักของวิชานี้ ก็สามารถที่จะกำหนดขอข้ายได้ดังนี้

1. รัฐศาสตร์ ศึกษาเรื่องรัฐ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งชุมชนทางการเมืองของมนุษย์ การจัดตั้งองค์กรทางการเมือง การดำเนินการทางการเมืองในชุมชนของมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับรัฐ หรือระหว่างรัฐกับรัฐ ตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการศึกษาวิเคราะห์ วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ในเชิงการเมือง

2. รัฐศาสตร์ศึกษาเรื่องการเมือง โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์เรื่องอำนาจทางการเมือง อันได้แก่ อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ข้อ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ประเด็นของการศึกษา คือ ใครเป็นเจ้าของอำนาจ ใครเป็นผู้ใช้อำนาจ และใช้ได้อย่างไร การศึกษาตามขอข้ายนี้จะเกี่ยวข้องไปถึง โครงสร้างทางการเมือง ระบบการเมือง สถาบันทางการเมือง และกิจกรรมทางการเมือง

3. รัฐศาสตร์ศึกษาทฤษฎีการเมือง เป็นการศึกษาในส่วนที่เป็นหลักการ, หลักคำสอน หรือแนวความคิดทางการเมืองที่นักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมหรือสนับสนุนให้การศึกษาวิชารัฐศาสตร์ในขอข้าย ที่ 1 และ 2 ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. รัฐศาสตร์ศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมือง เป็นการศึกษากิจกรรมทางการเมืองของบุคคล ของกลุ่มบุคคล และขององค์กรทางการเมืองในระบบการเมืองต่างๆ ตามที่เป็นจริง (จักรกฤษณ์ จันทร์ดำ, 2533)

กล่าวโดยสรุปขอบข่ายของรัฐศาสตร์คือการศึกษารื่องการเมืองการปกครอง หรือเรื่องรัฐทั้งส่วนที่เป็นทฤษฎีและปรากฏการณ์

ทฤษฎีสำคัญของขบวนการทางการเมือง”

ขบวนการทางการเมืองเกิดจากที่กลุ่มบุคคลหลายกลุ่มมีจุดหมายเดียวกันคือเพื่อดำเนินการทางการเมือง กลุ่มต่างๆเช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ข้าราชการ และสื่อมวลชน ที่ออกมาเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาลเพราะมีผลประโยชน์หรือส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินการนโยบายสาธารณะของรัฐบาล จึงเกิดเป็นขบวนการทางการเมืองเกิดขึ้น เช่น กลุ่มกบปส. กลุ่มนปช. เป็นต้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยโดยมุ่งเน้นการเรียกร้องทางการเมือง เช่น การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นต้น ซึ่งการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเป็นการรวมกลุ่มกันของประชาชนและกลุ่มคนที่มีเป้าหมายร่วมกันมาชุมนุมทางการเมือง จนเกิดกระบวนการขัดเกลาทางการเมืองจนมีอุดมการณ์เดียวกัน เมื่อประชาชนและกลุ่มคนมีอุดมการณ์หรือเป้าหมายร่วมกันแล้วจะนำไปสู่การจัดตั้งพรรคการเมือง (วิทยาชินบุตร, 2559)

ทฤษฎีของสำนักการระดมทรัพยากร เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงยุทธศาสตร์ระดับเครื่องมือของการปฏิบัติการ (Strategic - instrumental level of action) อธิบายถึงการเกิด ผลลัพธ์ ยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ตามบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ กับปฏิภานที่มีต่อประเด็นความขัดแย้ง กล่าวได้ว่า ในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1960 การอธิบายของทฤษฎีนี้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจากองค์กรแบบนาเดี่ยว (Single - actor models) ไปเป็นการจัดองค์กรมีโครงสร้างของการปรึกษาหารือ เกิดการจัดตั้งขบวนการของคนระดับล่างและมีการรวมกันเป็นองค์กรสหพันธ์ในระดับชาติ ซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดระเบียบองค์กรที่หลากหลายมากขึ้น

ทฤษฎีทางการเมือง

อริสโตเติลมองว่า “มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง” โดยได้ให้คำอธิบายไว้ว่า มนุษย์จะพัฒนาความเป็นมนุษย์ได้ก็ต่อเมื่อมารวมตัวกันเป็นสังคม เป็นเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ ในขณะที่สัตว์อื่น ๆ จะพัฒนาธรรมชาติที่แท้จริงของมันได้ก็ต่อเมื่อได้อาศัย ใช้ชีวิต และเจริญเติบโตในป่า เพราะเป็นสถานที่ที่มันจะได้พัฒนา เรียนรู้ธรรมชาติที่แท้จริงจากการกระทำ และกิจกรรมต่าง ๆ ของมัน หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “สัตว์จะพัฒนาไปสู่ความเป็นตัวตนที่แท้จริงของมันได้ก็โดย การอาศัยป่า หรือการกระทำหรือดำเนินชีวิตในป่า” ในทำนองเดียวกัน การดำเนินชีวิต และการเจริญเติบโตในเมืองก็ทำให้มนุษย์ได้พัฒนา เรียนรู้ธรรมชาติที่แท้จริงของตัวเองได้จากการกระทำ และกิจกรรมต่าง ๆ ของตนในสังคมเมือง หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “มนุษย์จะพัฒนาไปสู่ความเป็นตัวตนที่แท้จริงได้ก็โดยการเมือง หรือการกระทำ การดำเนินชีวิตในเมือง”

ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า “การเมือง” ในความหมายของอริสโตเติลจึงมีความหมายกว้างกว่าคำว่าการเมืองในความเข้าใจของเราในปัจจุบัน เพราะถ้าพูดถึงคำว่า การเมือง ในปัจจุบันเราจะคิดไปถึงการลงสมัครรับเลือกตั้ง การใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง การร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ การเห็นด้วย หรือคัดค้านนโยบายสาธารณะ ฯลฯ แต่คำว่า “การเมือง” ในความหมายของอริสโตเติลแล้ว นอกจากจะมีความหมายเหมือนดังที่เราเข้าใจแล้ว ยังหมายรวมครอบคลุมถึงการกระทำ และกิจกรรมต่างๆที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของมนุษย์ที่มาอยู่รวมกันเป็นสังคม และรวมถึงในขั้นตอน และกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของการพัฒนาจากครอบครัวมาสู่สังคมเมืองด้วย ด้วยเงื่อนไขที่อริสโตเติลกล่าวไว้ว่า “รัฐได้เริ่มก่อตัวขึ้นแล้วในเวลาเดียวกันกับที่ครอบครัวแรกของมนุษย์ถือกำเนิดขึ้น”

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า “การมาอยู่รวมกัน” เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของมนุษย์ ไม่เพียงแต่ให้ชีวิตอยู่รอด และการดำรงเผ่าพันธุ์เท่านั้น แต่เพื่อการมีชีวิตที่ดีด้วย รัฐถือกำเนิดขึ้นเพื่อให้มนุษย์มีชีวิตอยู่รอด และดำรงอยู่เพื่อการมีชีวิตที่ดี เพราะการมาอยู่รวมกัน และการมีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้มนุษย์ได้พัฒนาธรรมชาติที่แท้จริง และบรรลุภาวะอันสมบูรณ์สูงสุด ซึ่งเป็นสภาวะที่ดีที่สุดที่มนุษย์จะพึงบรรลุได้ตามธรรมชาติ

เมื่อโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง มนุษย์จึงมีความรู้สึก มีความต้องการตามธรรมชาติที่จะมาอยู่รวมกัน แม้ว่าแต่ละคนจะไม่ต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่นก็ตาม ประโยชน์ร่วมกันนำคนมารวมกัน ซึ่งแต่ละคนสามารถที่จะบรรลุถึงชีวิตที่ดีของความเป็นมนุษย์

ได้ไม่มากก็น้อย ซึ่งชีวิตที่ดีนี้เองเป็นเป้าหมายสำคัญของทั้งปัจเจกบุคคลและของรัฐ อริสโตเติล จึงได้กล่าวไว้ว่า “การรวมตัวสุดท้ายที่ประกอบด้วยหมู่บ้านหลายหมู่บ้านก็คือ นครรัฐ(polis) มันได้บรรลุถึงที่สุดของความสมบูรณ์ทั้งหมดในตัวของมันเองอย่างแท้จริง และดังนั้น ในขณะที่มันถือกำเนิดขึ้นเพื่อการมีชีวิตอยู่ มันก็ดำรงอยู่เพื่อชีวิตที่ดี”

แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อความคิดของมาร์ก

ความคิดของมาร์กซนั้นได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากทั้งแนวคิดวิภาษวิธีประวัติศาสตร์ของเกออร์ก วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) และเศรษฐศาสตร์การเมืองของแอดัม สมิท (Adam Smith) และเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) เขาเชื่อในความเป็นไปได้ที่จะศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมในลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะทำให้เข้าใจแนวโน้มของประวัติศาสตร์รวมถึงผลลัพธ์ของข้อขัดแย้งทางสังคมได้

ปรัชญาของมาร์กซ (ที่เฮเกิล เรียกว่า วัตถุนิยมประวัติศาสตร์) นั้นได้รับอิทธิพลอย่างสูงมาจากแนวคิดของเฮเกิลที่ว่าความจริง (รวมถึงประวัติศาสตร์) นั้นจะต้องพิจารณาแบบวิภาษวิธี (dialectic) โดยมองว่าเป็นการปะทะกันของแรงคู่ตรงข้าม หลายครั้งแนวคิดนี้ถูกเขียนย่อว่าเป็น thesis + antithesis → synthesis (ข้อวินิจฉัย + ข้อโต้แย้ง → การประสม, การสังเคราะห์) เฮเกิลเชื่อว่าทิศทางของประวัติศาสตร์นั้นสามารถพิจารณาได้เป็นช่วง ๆ ที่มีเป้าหมายไปสู่ความสมบูรณ์และจริงแท้ เขากล่าวว่าหลายครั้งพัฒนาการจะเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ก็อาจมีบางช่วงที่ต้องมีการต่อสู้และเปลี่ยนแปลงผู้ที่อยู่ในอำนาจเดิม มาร์กซยอมรับภาพรวมของประวัติศาสตร์ตามที่เฮเกิลเสนอ อย่างไรก็ตามเฮเกิลนั้นเป็นนักปรัชญาแนวจิตนิยม ส่วนมาร์กซนั้นต้องการจะอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในรูปของวัตถุ เขาได้เขียนว่านักปรัชญาสายเฮเกิลนั้นวางความเป็นจริงไว้บนหัว ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องจับมันให้วางเสียใหม่บนเท้าของตนเอง

ในการยอมรับวิภาษวิธีเชิงวัตถุ ซึ่งเป็นการปฏิเสธแนวคิดแบบจิตนิยมของเฮเกิลนั้น มาร์กซได้รับอิทธิพลมาจาก ลุดวิก ฟอยเออร์บาค (Ludwig Feuerbach). ในหนังสือ "The Essence of Christianity" ฟอยเออร์บาคได้อธิบายว่าพระเจ้านั้น คือผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้คนยกย่องพระเจ้า นั้น แท้จริงแล้วเป็นคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์นั่นเอง. มาร์กซยอมรับแนวคิดเช่นนี้ และได้อธิบายว่า โลกวัตถุนั้นเป็นโลกที่แท้จริง ส่วนแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับโลกนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นผลสืบเนื่องมาจากโลกวัตถุ แม้ว่ามาร์กซจะเชื่อเช่นเดียวกับเฮเกิลและนักปรัชญาคนอื่น ๆ ในการแบ่งแยกโลกที่ปรากฏกับโลกที่แท้จริง

เขาไม่เชื่อว่าโลกวัตถุนั้นจะซ่อนโลกที่แท้จริงทางจิตเอาไว้ ในทางกลับกัน มาร์กซยังเชื่อว่าอุดมการณ์ที่ถูกสร้างผ่านทางประวัติศาสตร์และกระบวนการสังคมนั้น เป็นสิ่งที่ปิดบังไม่ให้ผู้คนเห็นสภาพทางวัตถุที่แท้จริงในชีวิตของพวกเขา

ผลงานอีกชิ้นหนึ่ง ที่มีส่วนสำคัญในการปรับปรุงแนวคิดของเฮเกลของมาร์กซ คือหนังสือที่เขียนโดย ฟรีดริช แองเจิลส์ (Friedrich Engels) ชื่อว่า "The Condition of the Working Class in England in 1844" (สภาพของชนชั้นกรรมาชีพในอังกฤษในปี 1844) หนังสือเล่มนี้ทำให้มาร์กซมองวิชาวิธีเชิงประวัติศาสตร์ออกมาในรูปของความขัดแย้งระหว่างชนชั้น และมองเป็นว่าชนชั้นกรรมาชีพสมัยใหม่จะเป็นแรงผลักดันที่ก้าวหน้าที่สุดสำหรับการปฏิวัติ

แนวคิดหลักของมาร์กซวางอยู่บนความเข้าใจเกี่ยวกับ แรงงาน โดยพื้นฐานแล้ว มาร์กซกล่าวว่ามนุษย์มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสิ่งรอบข้าง เขาเรียกกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ว่าการ ใช้แรงงาน และความพลังในการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า กำลังแรงงาน สำหรับมาร์กซแล้ว การใช้แรงงานนั้นนอกจากจะเป็นความสามารถโดยธรรมชาติของกิจกรรมต่างๆ ทางกายภาพแล้ว แรงงานยังเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับความคิดและจินตนาการของมนุษย์ด้วย : แมงมุมทำกิจกรรมที่ไม่ต่างไปจากช่างทอผ้า และการสร้างรังของผึ้งผึ้งก็สามารถทำให้สถาปนิกต้องอับอายได้ แต่ความแตกต่างระหว่างสถาปนิกที่แย่ที่สุดกับผึ้งที่เยี่ยมยอดที่สุดก็คือ สถาปนิกนั้นวาดภาพโครงสร้างของเขาในจินตนาการ ก่อนที่จะสร้างมันขึ้นมาในโลกความเป็นจริง นอกเหนือจากการที่อ้างว่าความสามารถของมนุษย์คือการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติแล้ว มาร์กซมิได้ใช้ข้ออ้างอื่นๆ เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์อีกเลย

มาร์กซสืบทอดแนวคิดแบบวิภาษวิธีของเฮเกล ดังนั้นเขาจึงมักจะหลีกเลี่ยงความคิดที่ว่ามนุษย์มีธรรมชาติบางอย่างที่ไม่เปลี่ยนแปลง บางครั้งมาร์กซจะอธิบายแนวคิดนี้โดยการเปรียบเทียบระหว่าง "ธรรมชาติ" กับ "ประวัติศาสตร์" หลายครั้งพวกเขาจะกล่าวว่า "สภาพการมีอยู่ นำหน้าสำนึก" นั่นคือใครคนหนึ่งจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กัตำแหน่งแห่งหนและเวลาที่เขาอยู่ สภาพทางสังคมมีอำนาจมากกว่าพฤติกรรมดั้งเดิม หรืออาจกล่าวได้ว่าลักษณะสำคัญของมนุษย์คือการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆ รอบตัว

มาร์กซไม่เชื่อว่าคนทุกคนจะทำงานในลักษณะเดียวกัน แต่เขาก็ไม่เชื่อเช่นเดียวกันว่าลักษณะที่ใครสักคนทำงานนั้นถูกกำหนดด้วยความคิดส่วนตัวไปทั้งสิ้น เขากลับอธิบายว่าการทำงานนั้นเป็นกิจกรรมทางสังคม และเงื่อนไขรวมถึงรูปแบบของการทำงานนั้นถูกกำหนดโดยสังคมและเปลี่ยนแปลงตามเวลา

การวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของมาร์กซนั้นวางอยู่บนความแตกต่างระหว่าง ปัจจัยการผลิต ซึ่งหมายถึงสิ่งของเช่นที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงจนถึงเทคโนโลยี ที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าที่เป็นวัตถุ และ ความสัมพันธ์เชิงสังคมของการผลิต ที่กล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงสังคมที่ผู้คนถูกดึงเข้าไปรวม เมื่อเขาได้เป็นเจ้าของและได้ใช้ปัจจัยการผลิต ปัจจัยสองประการนี้รวมเป็น รูปแบบการผลิต มาร์กซสังเกตเห็นว่าในสังคมหนึ่งๆ รูปแบบการผลิตนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ สำหรับสังคมทางยุโรปนั้นมีรูปแบบในการพัฒนาโดยเริ่มจากรูปแบบการผลิตแบบศักดินา ไปจนถึงรูปแบบการผลิตแบบทุนนิยม โดยทั่วไปแล้ว มาร์กซเชื่อว่าปัจจัยการผลิตนั้นเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วมากกว่าความสัมพันธ์ของการผลิต ยกตัวอย่างเช่น เราได้พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ เช่นอินเทอร์เน็ต แต่ต้องใช้เวลาหลังจากนั้น ก่อนที่เราจะได้พัฒนากฎหมายที่ควบคุมเทคโนโลยีนั้น สำหรับมาร์กซแล้วการไม่เข้ากันของฐานทางเศรษฐกิจกับโครงสร้างส่วนบน (superstructure) ทางสังคม คือสิ่งที่ทำให้เกิดความระส่ำระสายและความขัดแย้งในสังคม ในการพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสังคมของการผลิตนั้น มาร์กซไม่ได้มองแค่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกแต่ละคน แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคน หรือ กลุ่มชนชั้น มาร์กซมีไดนามิก "ชนชั้น" ขึ้นมาโดยอาศัยใช้เพียงแค่การบรรยายแบบอัตวิสัย (subjective) เท่านั้น หากแต่ว่าเขาพยายามจะนิยามชนชั้นด้วยเงื่อนไขที่เป็นแบบวัตถุวิสัย (objective) ด้วย เช่นการเข้าถึงทรัพยากรในการผลิต

มาร์กซให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับกำลังแรงงาน ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สุดของมนุษย์เอง ในการอธิบายความสัมพันธ์นี้โดยละเอียด มาร์กซทำโดยผ่านทางปัญหาความแปลกแยก ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงาน กล่าวคือ เมื่อกำลังแรงงานได้ถูกใช้ไปในการผลิต แต่เมื่อกิจกรรมนั้นสิ้นสุดลงกรรมสิทธิ์ของผลลัพธ์ที่ได้กลับตกไปเป็นของนายทุน นั่นคือมองได้ว่าเป็นการละทิ้งกรรมสิทธิ์ในกำลังแรงงานของตนเอง สภาวะเช่นนี้ก่อให้เกิดความแปลกแยกจากธรรมชาติของตนเอง และก่อให้เกิดความรู้สึกสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ สภาวะเช่นนี้ก่อให้เกิดสภาพการคลั่งไคล้โภคภณณ์ (commodity fetishism) ซึ่งผู้คนจะคิดว่าสิ่งสำคัญที่พวกเขาสร้างขึ้นก็คือสินค้า ความสำคัญทุกอย่างจะถูกถ่ายโอนไปที่วัตถุรอบกายแทนที่จะเป็นผู้คนด้วยกันเอง หลังจากนั้นผู้คนจะมองเห็นและเข้าใจตนเองผ่านทางความสัมพันธ์กับทรัพย์สินหรือสินค้าที่ตนเองครอบครองไว้เท่านั้น

การคลั่งไคล้โภคภณณ์นี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของสิ่งที่เองเจิลส์เรียกว่า สำนักที่ผิดพลาด ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในเรื่องของ อุดมการณ์ ซึ่งมาร์กซและเองเจิลส์ได้ให้ความหมายว่า

เป็นความคิดที่สะท้อนผลประโยชน์ของบางชนชั้นในบางช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ แต่กลับถูกแสดงว่าเป็นความเชื่อที่ถูกต้องสำหรับทุกๆ ชนชั้นและทุกๆ เวลา ในความคิดของพวกเขา ความเชื่อดังกล่าวมิได้เป็นเพียงแค่สิ่งที่ผิดพลาดเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ทำหน้าที่สำคัญทางการเมืองด้วย กล่าวในอีกนัยหนึ่งได้ว่า การควบคุมที่ชนชั้นหนึ่งๆ กระทำผ่านทางกรอบครองเครื่องมือการผลิตนั้นมิได้เกิดขึ้นเฉพาะกับกับการผลิตอาหารหรือสินค้าเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นกับการผลิตความคิดหรือความเชื่อด้วยเช่นกัน ความคิดนี้อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่อธิบายว่าทำไมสมาชิกของชนชั้นที่ถูกกดขี่จึงยังมีความเชื่อที่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นแม้ว่าความเชื่อบางอย่างจะผิดพลาดแต่มันก็ยังเผยให้เห็นความจริงบางอย่างที่ถูกซ่อนไว้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการเมือง ยกตัวอย่างเช่น ความเชื่อที่ว่าสิ่งของที่คนผลิตขึ้นนั้นมีผลิตผลมากกว่าคนที่ผลิตมันขึ้นมานั้นอาจฟังปรหลาด แต่มันก็แสดงให้เห็น (ในความคิดของ มาร์กซและองเจิลส์) ว่าผู้คนภายใต้ระบบทุนนิยมนั้นถูกทำให้แปลกแยกจากกำลังแรงงานของตนเอง อีกตัวอย่างหนึ่งพบได้ในการทำควมเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาโดยมาร์กซ ที่สรุปได้ในย่อหน้าหนึ่งของ Contribution to the Critique of Hegel's "Philosophy of Right:" ความทุกข์ทางศาสนานั้นเป็นทั้งการแสดงออกของความทุกข์ที่แท้จริงและการประท้วงไม่ยอมแพ้ต่อความทุกข์ที่แท้จริง ศาสนาคือเสียงกรีดร้องของสิ่งมีชีวิตที่ถูกกดขี่ หัวใจของโลกที่ไร้หัวใจ และวิญญาณของสภาพไร้วิญญาณ มันคือฝันของมวลชน แม้ว่าในงานวิทยานิพนธ์ระดับเตรียมอุดมศึกษาเขาเคยอ้างว่าหน้าที่หลักของศาสนาคือการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ในที่นี้มาร์กซมองว่าศาสนานั้นเป็นเครื่องมือทางสังคมสำหรับการแสดงออกและจัดการกับความเหลื่อมล้ำนั่นเอง (Habermas, 1981)

สรุป

ขบวนการทางการเมืองเป็นกลุ่มบุคคลที่ร่วมตัวกันเพื่อดำเนินการทางการเมืองและเกี่ยวข้องกับภาระงานของรัฐบาลในด้านต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทั้งส่วนร่วมและส่วนตน ซึ่งขบวนการทางการเมืองยังมีอิทธิพลต่อการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของรัฐบาลอีกด้วย การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชน เกิดจากรัฐบาลและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรัฐบาลมีลักษณะพฤติกรรมการทำงานที่ไม่เหมาะสมต่อการทำหน้าที่ เช่น การผูกขาดอำนาจทางการเมือง ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของพรรคพวกและครอบครัว การแทรกแซง

สื่อ การแทรกแซงองค์กรศาสนา หรือการหมิ่นหม้มต่อการทำลายชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การสร้างค่านิยมหลีกเลี่ยงภาษีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการตกลงการค้าเอฟทีเอ และการคอร์รัปชันในหลายโครงการ เป็นต้น จึงทำให้มีการเกิดขึ้นของขบวนการทางการเมืองอย่างเช่นในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ จันทร์ด้า. (2533). รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยา ชินบุตร. (2559). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนสู่การจัดตั้งพรรคการเมือง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(3), 91.
- Habermas, J. (1981). *The Theory of Communicative Action: Reason and the rationalization of society*. Boston : Beacon Press.